

Protokoll fra Kontaktgruppa

Møte mellom Human-Etisk Forbund (HEF) og Den norske kirke (Dnk) 19.10.15, i HEFs lokaler.

Til stede:

Fra HEF: Kristin, Tom, Anders (referent), Jens, Agnieszka og Arnlaug

Fra Dnk: Berit, Oddbjørn, Peder og Ingeborg

Sak 8/15 – Humanisering og begrepet humanisme

Oddbjørn introduserte med bakgrunn i et utkast til et bokkapittel han har skrevet om dialog mellom Den norske kirke og Human-Etisk Forbund. Det kalles foreløpig «Humanisering – kirke og livssynshumanismen i samtale». Går gjennom historisk utvikling fra polemisk debatt til mer dialog og samarbeid. Identifiserer tre arenaer: Nansenskolen, religion og livssyn i skolen, og felles arenaer. Diskuterer historisk hva humanisme (og humanisering) har gitt uttrykk for, bl.a. om det er en livsholdning eller et livssyn. Har en mer politisk konklusjon med forslag om å revidere Grunnlovens paragraf 2, og heller bare si «vår humanistiske arv», siden vi mer og mer sier vi er så like.

Hovedmomenter fra påfølgende diskusjon:

- «Humanisering – å bli litt mer menneske» - utgangspunktet for samspillet fremover? Humanisering et felles mål for kristne og humanister. Slående hvor like ord begge bruker.
- Flere i gruppa opplever at det blant det store mangfoldet av religioner og livssyn er HEF og Dnk som står hverandre mest nærme i de samfunnsspørsmål. Samtidig kan man høre mange politikere si «bare Dnk og HEF blir enige, vil de andre henge seg på». Selger vi våre enigheter dårlig?
- Debatt i HEF om å bruke begrepene humanetikk eller humanisme, hvor man etter hvert har gått mer over til «humanisme», siden «humanetikk» opplevdes for snevert og mindre internasjonalt. HEF tydelige på at «humanisme» ikke er «HEFs ord», og at det kan bety mye forskjellig i ulike sammenhenger, men at det er ordet for deres livssyn.
- Har vi parallelt møttes hverandre? Ved at Dnk/kristendommen fokuserer mer på menneskerettigheter, og HEF/humanismen fokuserer mer på «samfunnet/den neste» enn individet. Felles humanisering?
- Dette kan egentlig oppfattes som en teoretisk diskusjon om hvordan man definerer et livssyn. Helhetsoppfatning av tilværelsen? Eller noe som kommer til uttrykk i en måte å leve på?
- Humanisering-begrepet er potensielt religions- og livssynsovergrpiende, men kan være veldig vagt. Fins det bedre begreper? Peder foreslår «metaposisjon» i stedet? Går ut på at man aksepterer meningsmangfold, og at alle kvalifiserer til sannhetskandidater. Her må man argumentere for en av dem i utgangspunkt i en eller annen tradisjon. Kan ikke snakke seg til enighet om et standpunkt, men kan bli enige om en metaposisjon.
- Begrepet «livssyn» er i utgangspunktet dekkende for religioner, men det finnes mange kristne som ikke ønsker å bruke det begrepet slik, siden det oppfattes som sekulært. Samtidig sliter mange å oppfatte hva det unike ved Human-Etisk Forbunds livssyn er, utover moderne liberale verdier. Det mest åpenbare er at HEF er uten forestilling om noe overnaturlig, men det kan være et pedagogisk problem å formidle.

- Flere i HEF ønsker at livssynet i større grad skal fokusere på samfunnet, ikke bare individet, og ta mer ansvar for saker som er «større enn oss selv», som f.eks. miljø, dyr og internasjonal solidaritet. I noen av disse sakene kommer HEF litt etter Dnk. Samtidig kunne Dnk også tatt f.eks. med homofiles rettigheter i sin «humanisering».
- Det finnes strengt talt forskjellige livssyn innad HEF, men HEF har – i motsetning til mange andre ikke-religiøse livssynsgrupper i andre land – klart å forene de aller fleste.
- HEF utfordres til å skille tydeligere mellom om man begrunner det i sitt livssyn eller i noe felles for samfunnet når man sier man mener noe. En debatt om hva som er «nøytralt» eller ulike typer didaktikk?

Sak 9/15 – Flyktningssituasjonen

Hvordan skal vi møte denne dehumaniseringen vi ofte ser i disse debattene?

Kirkens nødhjelp er Dnks krisehjelporgan – overlater det meste av arbeidet til dem. Samtidig bidrar lokalmenighetene, ikke minst med å ta imot mennesker, og oppfordrer til at bidrag skal skje gjennom profesjonelle organisasjoner. Gir flere praktiske råd, f.eks. at man skal ta imot flyktninger som har fått oppholdstillatelse, ikke nye flyktninger som heller skal på asylmottak. En annen beskjed er at de ikke skal anses som et misjonsmarked, men medmennesker. Jobber også med retorikk/perspektiver, bl.a. at det ikke er Europa som har en krise, men Midtøsten, og at det til andre tider har vært europeere og nordmenn som har opplevd det samme.

HEF fremhever også viktigheten av å bruke profesjonelle organisasjoner, hvor HEF samarbeider med Norsk Folkehjelp, og tenker for øvrig veldig likt som Dnk i denne saken. Det er snakk om mennesker, ikke penger.

Hva kan vi gjøre? Kunne hatt en felles uttalelse, selv om vi egentlig er sent ut. Om anstendighet/verdighet? Dette er en utfordring som vil vare veldig lenge, og det bør ikke gå utover vår hjelp til andre fattige. En uttalelse burde nok (også) gått på finansiering og vurdere den politiske situasjonen. Samtidig må det være veldig konkret, for vi uttaler oss mye, og bør kanskje heller fremheve det vi faktisk gjør, og ikke la det drukne i for mange ord.

Debatten er delvis preget av fremmedfrykt, ikke minst for islam. Dette bør møtes, slik det allerede gjøres i noen grad. Dette kan vi f.eks. gjøre gjennom en STL-uttalelse, og den bør kanskje helst handle om verdighet. Generalsekretærene vurderer å ta dette opp med STL-forumet.

Sak 10/15 – Invitasjon til alle 14-åringer om konfirmasjon

Berit orienterte om saken som har vært oppe i STL. Dnk og HEF sender per i dag brev til alle 14-åringer. Andre tros- og livssynssamfunn opplever det problematisk at det henvendes i en slags inkluderende form (à la «du som snart er konfirmant»). Kan ikke avsluttes før tidligst 2017, pga. avtaler som er satt, og bør diskuteres.

I tillegg får vi disse adressene fra folkeregisteret, og det ryktes at departementet kommer til å bli mer restriktive på dette. Får man ikke dette, vil det naturligvis stoppes av seg selv. Ikke nødvendigvis et stort nederlag, med tanke på at informasjonen og rekrutteringen gjøres på andre (potensielt billigere og mer miljøvennlige) måter med mer moderne kommunikasjonsmåter.

Sak 11/15 – Forsvaret og «livssynsrådgivere»

Feltprestekorpset har invitert HEF og andre tros- og livssynssamfunn til samtaler for å bli «senderorganisasjon» til et mer mangfoldig tilbud i forsvaret. HEF har nylig takket ja til en slik dialog. Skjer mange endringer på dette området, og lignende ting skjer i sykehus, universiteter, fengsler, og andre offentlige etater. Det bekymrer at det ikke virker som en helhetlig koordinert reform.

HEFs primære standpunkter er likevel at det bør være en slags livssynsåpen/-nøytral førstelinjetjeneste, som tilkalle prester/imamer/livssynsrådgivere, psykologer, og lignende, ikke at alle skal inn i militæret (eller andre offentlige etater).

Sak 12/15 – Seremonirom

HEF er svært skuffet over at regjeringen har kuttet støtten til livssynsåpne seremonirom, etter at det er blitt underfinansiert og –kommunisert i flere år.

Det hadde oppstått en misforståelse hos HEF ang. et vedtak Dnk hadde fattet om bruk av kirkerom. Kirkemøtet vedtok noe om at ikke-kristne og ikke-religiøse ikke kan benytte kirkerommene til egne seremonier uten prest. Det var altså rettet mer generelt enn til bare HEF (og andre livssynssamfunn), inkludert politiske arrangementer. Et hovedpoeng var at kirkerommet ikke skal anses som et nøytralt bygg.

Neste møte

Mandag 7. mars 2016 kl. 13:00.

Hos Den norske kirke.

Temaer kan bl.a. være:

- Religion i skolen
- Livssynstjenester i forsvaret og offentlige etater